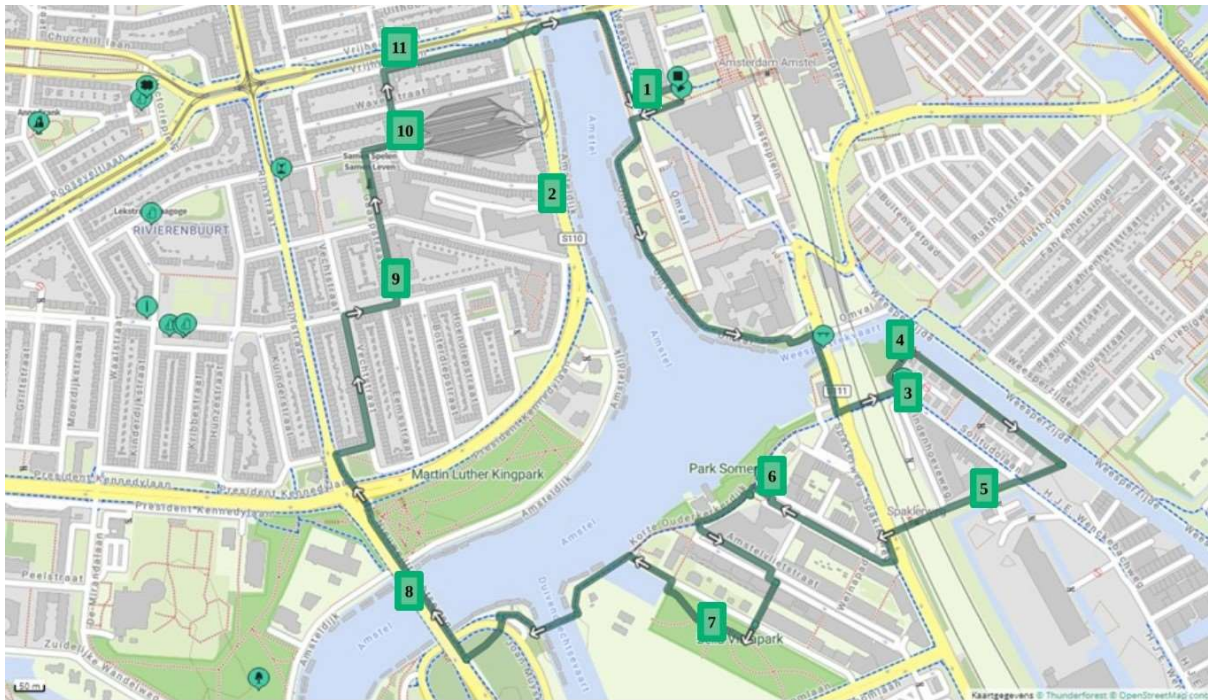

6 De Omval Amsterdam Oost

Korte beschrijving

De Omval is de buurt ten oosten van de Amstel, waar zij een kronkel maakt voordat zij de stad verlaat. Hier gebeuren de laatste jaren spannende dingen. Even voorbij het Amstelstation groeien het Amstelkwartier, Overamstel en het Bajeskwartier. We gaan er een kijkje nemen. Dan steken we over naar de Rivierenbuurt, een van de laatst gebouwde buurten van Plan Zuid van Berlage. Wat zijn de verschillen?

Halte Amstelstation:

Tram 12 (Centraal Station – Amstelstation)

Bus 40 (Amstelstation – Science Park – Muiderpoortstation)

Bus 62 (Station Lelylaan – Station Zuid – Station RAI - Amstelstation)

 De wandeling begint ten westen van het Amstelstation, waar voldoende fietsparkeerruimte is.

 We zijn hier op de Omval, het gebied ten oosten van de kronkel in de Amstel. Op de foto hieronder zie je hoe het gebied er in 1930 bij lag. Bovenin stroomt de rivier richting het IJ. Op de voorgrond de Zuidergasfabriek en op de achtergrond links een jeugdige Rivierenbuurt.

We starten de wandeling op een terrein dat 75 jaar geleden nog intensief gebruikt werd als industrieterrein. Er waren allerlei fabriekjes; je verbaast je er soms over wat er allemaal gemaakt moet worden. Een bekende is Blooker, van de chocolade. Het fietspad dat diagonaal door de buurt loopt ligt op de plek waar heel vroeger, in 1639, de Weespertrekvaart liep. Die mondt nu iets zuidelijker uit in de Amstel.

Na 1839 liep hier de Rhijnspoorweg, van het Weesperkopstation naar Utrecht, ongeveer langs het traject van de Wibautstraat. Vijftig jaar later werd het Centraal Station op de Utrechtlijn aangesloten en weer vijftig jaar later werd het Weesperkopstation gesloten en het Amstelstation geopend. Midden jaren 1970 werd het einde van het industrieterrein de Omval ingeluid. Twee immense kantoorgebouwen verschenen: Leeuwenburg van de Postbank, nu HvA. Het zijn toonbeelden van brutalistische betonarchitectuur. Later kwam daar Delta Lloyd bij. Misschien vind je ze lelijk, maar het is duurzamer de kantoorcolossen te herontwikkelen dan te slopen. Wellicht komen ze dan in aanmerking voor herwaardering.

In de jaren negentig werd de industrie nog verder verdrongen. Met drie kantoorstorens - Rembrandt, Mondriaan en Breitner - ontstond er een klein

Manhattan. Op de oever verscheen een serie urban villa's. De herbouwde conciërgewoning van Blooker aan het fietspad is nog de enige herinnering aan vroeger. *We lopen richting de Amstel, slaan links af en volgen de rivier.*

2

Aan de overkant zien we een ander kolossaal kantoorpand. Dat was tot een paar jaar geleden een witschimmelige aberratie, Rivierstaete, een creatie van Huig Maaskant, architect van de wederopbouw in Rotterdam en in Amsterdam verantwoordelijk voor het Hilton Hotel. In 2015 begon een jarenlange renovatie, waarbij de witte kunststof platen zijn vervangen door glas. Nu is het hip transparant en heet het Amsteldok.

Als we bij de Spaklerweg komen gaan we rechtsaf. Hier zie je al dat de Omval van een stukje niemandsland is veranderd in een stadswijk. Bij de Korte Ouderkerkerdijk steken we links de Spaklerweg over en gaan onder de spoordijk door.

3

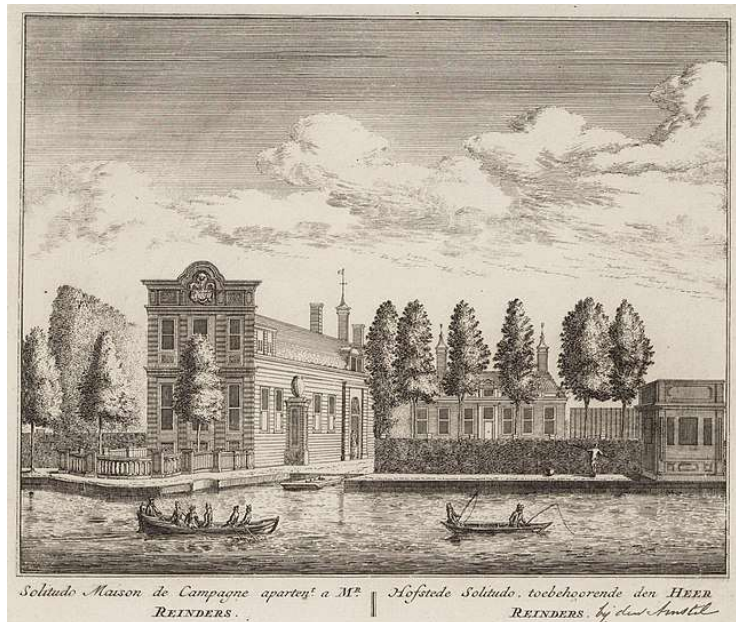
Twintig jaar geleden was Overamstel echt een gribusbuurt, met het thuishonk van de Hells Angels en de Bijlmerbajes. Nu worden we meteen geconfronteerd met de wolkenkrabber State, een ontwerp van ZZDP architecten. Ik vind het wel een gaaf ding, met zo'n ronde hoek in glas. Het verwijst naar het Flat Irongebouw aan Broadway op Manhattan. Dat gebouw heeft neo-Renaissancistische decoratieve elementen; State is bekleed met ouderwetse bakstenen en blijft tot in lengte van jaren een mooi ding.

Links: State; rechts:
Flat Iron Building

We steken de Solitudolaan over naar het Solitudopad, links. We volgen het pad en wandelen dan langs de Weespertrekvaart verder.

4 De Solitudobuurt is vernoemd naar een buitenhuis dat hier ooit stond. Er stonden tientallen buitenhuizen langs de Weespertrekvaart, waar zijn ze gebleven? Nu bewonderen we de nieuwe stadsvilla's en het kleine haventje. Aardig, dat de oever van de vaart publiek toegankelijk is gelaten.

We lopen nog even door, zolang het bouwverkeer ons toestaat en gaan dan naar rechts.

5 We passeren de overgebleven torens van de Bijlmerbajes. De beruchte penitentiare inrichting met de zes torens werd in 1978 in gebruik genomen. In 2016 werd de nieuwe gevangenis in Westzaan in gebruik genomen en toen kon deze dicht. Eén toren werd nog een tijdje gebruikt om asielzoekers op te vangen.

Hier moet een wijk van 1350 woningen komen, de meeste in torenflats. In de wandelgangen wordt de buurt [Bajeskwartier](#) genoemd. Je moet wel 4 ton meebrengen voor een piepklein appartement van 40 m³.

Wij lopen achter State langs, lopen door de toegangstunnel tot metrohalte Spaklerweg.

Metro 51 (Amsterdam Centraal – Isolatorweg) Halte Spaklerweg

Metro 53 (Gaasperplas – Centraal Station) Halte Spaklerweg

Metro 54 (Gein – Centraal Station) Halte Spaklerweg

We steken de Spaklerweg over. We zijn nu in het Amstelkwartier. We steken de weg over gaan iets naar links en duiken dan de Weinastraat in en lopen door tot aan de Amsteloever.

6

Het Amstelkwartier wordt een wijk met 3300 woningen. Het eerste deel, tussen Spaklerweg en park Bella Vista, is af en bewoond sinds 2011. Het tweede deel komt in de punt tussen het park en de Duivendrechtse Vaart en het derde deel achter het park.

Waternet, verantwoordelijk voor de waterleidingen, riolering en waterbeheer, liet hier in de eerste jaren van 2000 een kantoor bouwen door Herman Hertzberger. De twee torens zijn half rond, half vierkant. Eén toren staat op een talud, die richting de oever loopt.

Op die oever is het tegenwoordig heerlijk toeven. Niemand treurt meer om het jachthaventje dat hier na 25 jaar moest vertrekken.

We lopen links de Amstelvlietstraat in tot aan het Tweede Amstelvlietpad. Daar gaan we rechts en wandelen we het Bella Vistapark in.

7

Het Bella Vistapark is vernoemd naar een van de buitenhuizen die hier aan de Duivendrechtse Vaart stonden. Elke nieuwe wijk krijgt een eigen parkje. De combinatie met industrieel erfgoed maakt het Bella Vistapark het Amstelkwartier zo leuk. Van Riolwaterzuiveringsinstallatie Zuid is de watertoren overgebleven, die blijft hier als baken staan. Op de oever staat de voormalige directeurswoning van de Zuidergasfabriek, waarin nu een aardig café-restaurant is gevestigd, *Thuis aan de Amstel*.

Wij klimmen links de brug over de Duivendrechtse Vaart op en komen terecht op de Joan Muyskenweg. Wij gaan linksaf en maken een slinger om op de Utrechtse Brug te komen.

8

De Utrechtse Brug is in 1954 in gebruik genomen. Voordien werden de werknemers van de Waterzuivering en het Zuidergasstation over de Amstel gezet met een pontje. Met de nieuwe brug konden auto's linea recta van de Rijnstraat naar de snelweg A2 richting Utrecht rijden. De 250 meter lange en 26 meter brede brug deelt het Martin Luther Kingpark in tweeën.

We steken de Amstel en het Martin Luther Kingpark over. We gaan zigzaggend door dit stukje Rivierenbuurt heen, dus even rechts en dan links de Vechtstraat in, rechts de Uiterwaardenstraat in en dan links de Gaaspstraat.

9

De Rivierenbuurt loopt van de Amstel helemaal tot aan de Boerenwetering, zo'n 2 kilometer verderop. Het stedenbouwkundig plan is gemaakt onder leiding van H.P. Berlage als onderdeel van Plan Zuid, een reusachtig project. Het is voor WOI uitgedacht, maar grotendeels erna uitgevoerd. Het zuid-oostelijke deel is pas in de jaren 1934-1935 uitgevoerd, na een grondige vereenvoudigingsronde. Op de foto bij het begin van de wandeling zie je een simpele plattegrond met vier langwerpige, gesloten bouwblokken. Is deze wijk te vergelijken met de nieuwe wijken aan de

overkant van de Amstel? De vormgeving straten, bouwhoogte en bouwmaterialen, toegang tot de Amstel, de aanwezigheid van erfgoed.

Plan Zuid 1917

We lopen door tot aan de Lekstraat en slaan dan rechtsaf en lopen op de tramremise van het GVB af.

10

De Remise Lekstraat is een rijksmonument en de stalling voor de lijnen 3, 4, 12, 14 en 19.

Halte Victorieplein:

Tram 4 (Station RAI – Centraal Station)

Tram 12 (Centraal Station – Amstelstation)

Bus 40 (Amstelstation – Science Park – Muiderpoortstation)

Bus 62 (Station Lelylaan – Station Zuid – Station RAI - Amstelstation)

Voor de remise gaan we links de Kromme Mijdrechtstraat in en lopen door naar de Vrijheidslaan.

11

De Vrijheidslaan is een van de grote assen in het Plan Berlage. Op de hoek staat een mooi voorbeeld van Amsterdamse Schoolarchitectuur van Piet Kramer. Het pand lijkt wel wratten te hebben.

De Vrijheidslaan gaat over in de Berlagebrug over de Amstel. Deze is ontworpen door de grote architect zelf en in 1932 in gebruik genomen. Vroeger werd de brug bediend door een brugwachter in een hokje in het torentje aan de noordkant.

Halte Amsteldijk:

Tram 12 (Centraal Station – Amstelstation)

Bus 40 (Amstelstation – Science Park – Muiderpoortstation)

Bus 62 (Station Lelylaan – Station Zuid – Station RAI - Amstelstation)

Aan de overkant gaan we meteen naar rechts en lopen langs de Van der Kunbuurt. Bedenk wel dat dit buurtje grotendeels gesloopt zal worden voor nieuwbouw, met uitzondering van de strook aan de Amstel.

Dan zijn we weer bij voetpad naar de fietsenstalling, waar we onze wandeling begonnen zijn.